

Emprenghérem Via Laietana amunt, fins a la Plaça de l'Angel, carrer de Jaume I, i férem cap a la Plaça de Sant Jaume. Tant la plaça com els carrers adjacents, estaven tots curulls i abarrotats de ciutadans, amb cares de joia i de satisfacció. En els balcons centrals de la casa gran —Ajuntament—, com el de la Diputació —encara no es deia Generalitat—, onejaven ben altes i orgulloses la bandera catalana i republicana.

La munió de gent no ens permeté entrar per la porta principal, i ens ficàrem al carrer del Bisbe, entrant per la porta lateral.

El pati de la Diputació era ple de gom a gom. Empenyent a la gent poguérem pujar al primer pis, que estava igualment abarrotat. La gent es movia amb certa dificultat. Saludàrem a molts homes de les esquerres, tant dels partits polítics com de les organitzacions obreres. Hom veia amb complaença que els homes del port féiem acte de presència.

Ens quedàrem al vestíbul principal, mentre en Trilles es ficava a diferents dependències. Mentrestant, la Plaça de Sant Jaume, engolia cada minut gent i més gent, i a penes es podia transitar.

Serien les quatre i mitja de la tarda quan hom portà ferit un ciutadà. L'havien ferit, segons la versió dels que el duïen, els del Sindicat Lliure. Inmediatament en Trilles ens reuní a tots, i féu, amb un gest enèrgic i decidit: "—Anem!"

Com que era casi impossible obrir-se pas entre tanta de gent, sense atropellar algú, en Miquel Badia, s'atansà a la balustrada de l'escala i cridà: "—Estat Català, feu pas als homes del Port!" Tot seguit ens deixaren via lliure.

Tota aquella jovenalla dels escamots ens guaitava amb aire sorprès, i tal vegada de recança alhora, ja que no deixaven de mirar les culates de pistola que treien el nas per damunt de les nostres faixes.

En arribar a la porta principal, la cosa es féu més difícil. Els mossos de les Esquadres batellaven per contenir l'allau de gent que intentava entrar. Aleshores en Trilles tingué la gran pensada. Sense dir res, ni amenaçar ningú, es treié la pistola, deixant-se-la a la mà, penjant a terra. Automàticament tots l'imitàrem. Sant remei! La gent, sorpresa, i encuriosida, ens obrí pas. Tothom veié que sortíem del Palau de la Diputació i compregueren que ens havien encomanat alguna missió. Per la nostra indumentària tothom es donà compte també que érem massips del moll.

Tan de pressa com ens ho permeté l'agombolament de gent, ens ficàrem al carrer de Sant Domènec del Call, i entràrem a una escaleta, on el primer pis els del Lliure hi tenien la redacció del seu periòdic "La Protesta". Aquesta escala era molt estreta. En Trilles dubtà uns segons, però s'enfilà esglaons amunt, no donant-nos temps a dissuadir-lo. Si a dalt del pis hi hagués hagut algú disposat a fer-nos front, ens hauríem ficat a una ratonera. Sortosament, els ocells havien volat. Forçàrem la porta de la radacció, la qual cedí fàcilment —no l'havien fermada—, i entràrem tan impulsius i sense reflexionar que cometérem la més gran de les imbecilitats: en lloc de recollir i ordenar tot el paperam a fi d'esbrinar qui eren i com actuaven els del Lliure en la seva organització interna, ens dedicàrem a trencar-ho i esbocinar-ho tot, ho i tirant-ho al carrer. En aquells moments passava pel carrer de Ferran un repòrter gràfic, i tingué l'oportunitat de treure una pel·lícula... Aquesta pel·lícula, on es veu tot el paperam voleiant i gent allí estacionada, fent esforços per a arregar alguna cosa, s'exhibí moltes vegades en els cines de Barcelona i d'arreu de Catalunya.

Acabada la nostra obra de destrucció, ens encaminàrem ràpidament pel carrer Canvis Nous a la Boqueria, i d'allí a la Rambla i després cap al carrer de la Unió, on, als alts del Cine Alcázar, hi havia molts dels Sindicats Lliures; però hi arribàrem tard... Els companys de la

F. A. I. hi arribaren abans i, igual que nosaltres, ho havien malmès tot, fent-ne una gran foguera al bell mig del carrer. Al C. A. D. C. I. ja hi anaren els companys dependents, bo i incautant-se del local, convertint-lo en el seu estatge social.

Mentrestant, en Trilles ens digué que, a les vuit del vespre, tots fóssim a la Federació, ja que a les nou havíem de ser a un determinat lloc... Aleshores ens barrejàrem entre la multitud que invaïa de cap a cap totes les rambles. La gent cantava cançons i himnes patriòtics, les banderes veleïaven alegres i ufanoses... En aquells moments passava pel mig de la Rambla un camió militar, i, dret sobre la cabina del conductor, un sargent feia onejar a dreta i esquerra una gran bandera barrada, ensems que cridava: "¡Viva Cataluña! ¡Viva la República!" ¡Viva España!" (Es veia clar que aquell sargent era castellà. La gent el corejava i aplaudia als primers representants de l'exèrcit republicà).

Aquesta visió commogué fortament al meu amic Simó Lafarga, que no es va poder estar de dir-me: "—Rovira, ara sí que crec amb una Catalunya lliure!" Es que ell sempre havia fet brometa del meu catalanisme.

Abans de les nou, ja érem tots a la Federació. Quan en Trilles arribà, ens digué que s'havia compromès d'anar a la Unió Catalanista, on hi hauria una reunió de prohoms de la política, per tal de prestar-los el nostre ajut, si fos necessari. Tothom convingué en anar-hi. Abans, però, encarregàrem a la Rosa, la muller del company Cester, conserge de la Federació, que ens preparés sopar, puix que havíem de celebrar l'esdeveniment amb un àpat de germanor i fraternitat.

A les deu del vespre, acabada aquella reunió, saludàrem als reunits, els uns coneguts per nosaltres i altres no. En Trilles m'encarregà la custòdia i salvaguarda de la persona de l'il·lustre catedràtic de la Universitat de Barcelona, senyor August Pi Sunyer, a qui, junt amb el meu inseparable amic Cervera i un xicot murcià anomenat Moroto, acompanyàrem i deixàrem sa a la seva casa.

En Trilles, amb en Lafarga i en Roldan, acompanyaren, encara que ell no ho volia, al mestre de molts socialistes catalans, senyor Rafael Campalans.

Quan estiguérem de retorn i tots reunits, celebràrem el sopar, bevent i brindant perquè la República, segons frase d'un xicot andalús, de la secció del bacallà, fos ben republicana.

LLETRA OBERTA

ELS MIRAVITLLISTES

Senyor President de l'E. R. de C. a Mèxic.

Distingit company: Trobo excessiu el marge de llibertat que alguns que pretenen figurar com de l'Esquerra es prenen en la qüestió de posar-se al servei —així, desvergonyidament— del Estats Units, o de Rússia, en el gran combat que sostenen aquests dos imperialismes per a dominar el món, cadascú a la seva manera.

Ja sé que la disciplina no ha estat mai massa estricta en el nostre Partit, que per alguna cosa no és totalitari; però àdhuc en l'exili em sembla que cada militant hauria de ser més vigilant de si mateix per a no posar a servei de cap causa l'esforç que bé prou necessita tot sencer Catalunya.

Altrament, es corre el perill de què agents provocadors introdueixin divisions entre els nacionalistes d'esquerra, i entre els mateixos afiliats al Partit. ¿No hi hauria manera de trobar alguna forma ben polida de dir a aquests esgarriats cries que no ens emboliquin?

Vostre affm., etc.

Un soci que s'identifica